

Research in School and Virtual Learning

Open
Access

ORIGINAL ARTICLE

Psychological Factors Effective in Shooting Skills of Iranian Police Training Centers (Priorities and Strategies)

Davod Rabiee^{1*}, Abolfazl Farahani², Farnaz Torabi³, Gholamreza Moradi Siasar⁴, Mehri Safarnezhad⁵

1 Assistant Professor, Sports Management, Department of Physical Education and Sports Sciences, Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran.

2 Professor, Sports Management Department, Payame Noor University, Tehran, Iran.

3 Associate Professor, Physical Education Department, Payame Noor University, Tehran, Iran.

4 Assistant Professor, Sports Management, Department of Physical Education and Sports Sciences, Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran.

5 PhD in Sports Management, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Correspondence

Davod Rabiee

Email: dr.rabieesport@gmail.com

How to cite

Rabiee, D. Farahani, A. Torabi, F. Moradi Siasar, Gh. Safarnezhad, M. (2024). Psychological Factors Effective in Shooting Skills of Iranian Police Training Centers (Priorities and Strategies). *Research in School and Virtual Learning*, 11(3), 49-58.

ABSTRACT

The aim of this research was to identify the psychological factors affecting shooting skills in Iranian police training centers. The research findings combined in two parts, the findings from documentary studies and the findings from interviews in the form of the Foundation's data theorizing method with the approach of Strauss and Corbin (1998). The participants in the research included academic experts in sports management, police sciences, educational centers, professors, and police shooting trainers, selected through theoretical (judgmental) sampling. The total population for the study was 300, from which 170 individuals selected as a statistical sample using Morgan's table and, a researcher-made questionnaire from the qualitative section distributed among them, and theoretical saturation achieved during the interview with the 20th expert. The research methodology used a sequential exploratory mixed method for data collection. Data analysis was conducted through open, central and selective coding of documents and semi-structured interviews during three rounds of interviews until reaching a theoretical consensus to identify the categories of the central phenomenon, causal conditions, background, intervention, strategies and consequences. The research tool was the coding sheets according to the instructions of the researcher, whose validity confirmed by the members of the research group, and its reliability calculated with the P-Scott criterion of 0.95. The identified psychological factors affecting shooting skills in Iranian police training centers are as follows: 1. The effects of environmental factors on the execution of the shooter's performance, 2. Anxiety and fear during the competition, 3. Not being aware of the reason and motivation for participating in the competition, 4. Attributing one's own value to the abilities in running a sports competition, 5. Variability in focus of attention, 6. Poor performance after returning to the initial state, 7. Self-confidence, 8. Motivation, 9. Emotional control, 10. Concentration.

KEYWORDS

Determining and Prioritizing, Psychological Factors, Shooting, Iranian Police.

نشریه علمی

پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی

«مقاله پژوهشی»

عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس ایران (اولویت‌ها و راهبردها)

داود ربیعی^{1*}، ابوالفضل فراهانی²، فرناز ترابی³، غلامرضا مرادی سیاسر⁴، مهری صفرنژاد⁵

چکیده

هدف پژوهش شناسایی عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس ایران بود. یافته‌های تحقیق با توجه به مراحل اجرای تحقیق، در دو بخش یافته‌های حاصل از مطالعات اسنادی و یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها در قالب روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد با رویکرد استراوس و کوربین (1998) با هم ترکیب شد. مشارکت‌کنندگان در پژوهش شامل خبرگان دانشگاهی مدیریت ورزشی، علوم انتظامی، مراکز آموزشی، اساتید و مربیان تیراندازی پلیس با نمونه‌گیری به روش نظری (قضاوتی) بودند. جامعه آماری شامل 300 نفر بود که با استفاده از جدول مورگان تعداد 170 نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب و ابزار پژوهش پرسش‌نامه محقق ساخته مستخرج از بخش کیفی در بین آنها توزیع شد که طی مصاحبه با صاحب‌نظر بیستم اشیاع نظری حاصل گشت. روش مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش، به صورت ترکیبی آمیخته اکتشافی متوالی به کار برده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی اسناد و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته در طی سه دور مصاحبه تا رسیدن به اجماع نظری جهت شناسایی مقوله‌های پدیده مرکزی، شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها انجام شد. ابزار پژوهش برگه‌های کدگذاری طبق دستورالعمل محقق ساخته بودند که روایی آن توسط اعضای گروه پژوهش تأیید شد و پایایی آن نیز با معیار پی‌اسکات 0/95 محاسبه شد. عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزشی پلیس ایران این‌گونه شناخته شد: 1. عوامل محیطی در اجرای عملکرد تیرانداز؛ 2. اضطراب و ترس هنگام مسابقه؛ 3. آگاه نبودن از دلیل و انگیزه شرکت در مسابقات؛ 4. نسبت دادن ارزش خود به توانایی‌ها در اجرای مسابقه ورزشی؛ 5. تغییرپذیری در تمرکز توجه؛ 6. عملکرد ضعیف پس از برگشت به حالت اولیه؛ 7. اعتماد به نفس؛ 8. انگیزه؛ 9. کنترل عاطفی؛ 10. تمرکز.

واژه‌های کلیدی

عوامل روان‌شناختی، تیراندازی، پلیس ایران.

- 1 استادیار، مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.
- 2 استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- 3 دانشیار، گروه تربیت‌بدنی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
- 4 استادیار، مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.
- 5 دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

نویسنده مسئول:

داود ربیعی

رایانامه: dr.rabiesport@gmail.com

استناد به این مقاله:

داود ربیعی، ابوالفضل فراهانی، فرناز ترابی، غلامرضا مرادی سیاسر، مهری صفرنژاد (1402). عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس ایران (اولویت‌ها و راهبردها). فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، 11(3)، 49-58.

مقدمه

تیراندازی و کسب مهارت‌های لازم در زمینه تیراندازی به عنوان یکی از عوامل اساسی سنجش و ارزشیابی پایانی دانشجویان و یکی از معیارهای قابل لمس و عینی برای تعیین مطلوب و مؤثر بودن نظام آموزشی در هریک از دانشگاه‌های نظامی است (شاهقلیان، 1396).

یک تیرانداز به خوبی می‌داند که برای یک شلیک خوب و دقیق نیاز به فراگیری علوم فیزیولوژی، آمادگی بدنی، تمرکز فکری و رعایت یک سلسله اصول و فنون دارد (رمضانی، 1388). نقش مؤثر متغیرهای روانی و ذهنی در تیراندازی نیز، استفاده روزافزون از یافته‌های علم روان‌شناسی ورزش را در تیراندازی به دنبال داشته و این موضوع برای نیروهای مسلح اهمیت بیشتری دارد. زیرا مهارت تیراندازی نظامیان یکی از مهم‌ترین ملاک‌های سنجش عملکرد سازمان‌های نظامی به شمار می‌رود (میرصفیان، 1398). دلایل زیادی برای وجود عوامل روان‌شناختی مؤثر بر عملکرد ورزشی تیراندازان است که شامل تفاوت اجرا هنگام تمرین در مقایسه با مسابقه، تحت تاثیر قرار گرفتن عملکرد در حضور تماشاگران، تغییرپذیری اعتماد به نفس، اضطراب و ترس هنگام مسابقه، آگاه نبودن از دلیل و انگیزه شرکت در رقابت، نسبت دادن ارزش خود به توانایی‌ها در اجرای ورزشی، تغییرپذیری در تمرکز توجه، عملکرد ضعیف پس از برگشت به حالت اولیه از آسیب‌دیدگی، توسل به شیوه‌های مختلف برای رسیدن به اوج است (یاراحمدی، 1399).

آموزش تیراندازی فراگیران همواره مورد توجه مسئولین و مدیران نیروی انتظامی ایران است و در حال حاضر عوامل روان‌شناختی مسئله‌ای است که کمتر به آن پرداخته شده است. ارتقا این مهارت در تیراندازی‌های آموزشی و هم در تیراندازی حین ماموریت خدمت کارکنان مد نظر بوده است؛ به طوری که چگونگی و تبعات حاصل از تیراندازی فراگیران در عرصه عملیات‌های مختلف انتظامی، یکی از چالش‌های مدیریتی در ناجاست. اگر تیراندازی فراگیران در حین ماموریت با موفقیت حاصل شود تبعات مثبتی را به همراه خواهد داشت. مجرمان همواره احساس خطر کرده و در مواجهه با پلیسی که مسلط بر مهارت تیراندازی است توانایی مقابله نداشته، که خود در جهت پیشگیری از جرم عامل مهمی است و در نهایت احساس امنیت و آرامش بیشتری در بین مردم به دنبال خواهد داشت (اقلیمی، 1390). در صورت بی‌توجهی به ارتقاء مهارت‌های تیراندازی خسارات جبران‌ناپذیری به سازمان تحمیل خواهد شد هزینه‌های مادی و معنوی بسیاری که هم سازمان و هم کارکنان را متضرر خواهد کرد، هزینه‌های سالیانه که بابت دیه در اعتبارات ناجا

پیش‌بینی و پرداخت می‌شود نیاز به ارتقاء مهارت تیراندازی کارکنان ناجا را دو چندان می‌سازد. ضرورت موضوع از آنجا ناشی می‌شود که اگر دیه تیراندازی سهوی کارکنان را در هر سال حدود پانصد میلیارد ریال و تعداد کارکنان درگیر این قضیه را در سال حداقل دویست و پنجاه نفر پیش‌بینی نماییم این امر علاوه بر هزینه مالی، پیگیری و درگیری چندین ساله حقوقی و همچنین پیامدهای دیگر مانند بر هم خوردن سیستم روانی و تعادل کاری و چرخه زندگی آنان را حتی پس از رفع مشکل حقوقی به دنبال خواهد داشت (مسروری، 1400).

در حال حاضر آموزش‌های تیراندازی در سطح نیروهای مسلح و به خصوص نیروهای انتظامی هیچ گونه تناسبی با نوع معمولی از عملکرد این نیروها ندارد. عدم تناسب آموزش‌های تیراندازی و ناکافی بودن شناسه مهمات مصرفی نبود تداوم آموزش‌های و وجود نداشتن برنامه‌های مدون که بتواند ماموریت‌های مختلف پلیسی را تحت پوشش قرار دهد از یک طرف و بی‌کیفیت بودن تجهیزات سلاح‌های مورد استفاده پلیس از طرف دیگر کارآمدی این نیرو را تا حد بسیار زیادی پایین آورده لذا ضرورت دارد تا با تدوین برنامه مناسب تمامی زوایای آموزشی فنی و تخصصی، با در نظر گرفتن تنوع مأموریتی نیروهای انتظامی تدوین و یکسان بودن آموزش‌ها به طوری جدی اجتناب گردد. هر ساله زمان و امکانات بسیار زیادی به صورت غیر هدفمند برای آموزش کارکنان به کار گرفته می‌شود، کم بودن برنامه‌های ارزیابی که بتواند کارایی نیروهای خدمت نیروی انتظامی را ارزیابی کند و کاستی‌ها و ناکارآمدی‌های آنها را شناسایی کند؛ نیز از موارد دیگری است که باید مورد توجه آموزش قرار گیرد (فقه‌هایی، 1394).

طبق تعریف انجمن روان‌شناسی ورزش اروپا، روان‌شناسی ورزش رشته‌ای است که به بررسی فرایندهای بنیادین روان‌شناختی و تأثیرات آن بر ورزش می‌پردازد (بایرامی، 2011). به طور کلی روان‌شناسی ورزشی، موضوعاتی شامل: «انگیزه پایداری و موفقیت، ملاحظات روان‌شناختی در صدمات ورزشی و توان‌بخشی، روش‌های مشاوره با ورزشکاران، ارزیابی استعدادها، پیگیری تمرینات، خودباوری برای موفقیت، مهارت ورزشی، ورزش جوانان و روش‌های بالا بردن کارایی و خودتنظیمی» را در بر می‌گیرد. دو راهکار متفاوت از رفتار وجود دارد که بر توسعه انگیزه بر رفتار فرد تیرانداز تاثیر می‌گذارد. اولین راهکار: ایجاد انگیزه مثبت است. راهکار دوم: ایجاد انگیزه‌ای که جنبه منفی دارد (اقلیمی، 1395).

محققین زیادی در خصوص کیفیت در اجرای تیراندازی، آسیب‌شناسی تیراندازی، مدیریت مؤثر در مراکز آموزشی پلیس،

مهمات با کیفیت، استفاده از اساتید مجرب و تدریس مهارتی متون علمی می‌تواند زمینه را برای ارتقا مهارت تیراندازی پلیس انگلستان فراهم سازد.

هالینا² (2020) پژوهشی با عنوان (مدیریت کیفیت آموزش در تیراندازی مسابقاتی) انجام داده است، نتایج تحقیقات نشان داد مدیریت مبتنی بر جلب مشارکت متخصصان (مشارکتی) و مدیریت مبتنی بر روش‌های علمی (روان‌شناختی) نقش مؤثری در ارتقاء سطح آموزش تیراندازی دارد.

از آنجا که روان‌شناختی کل زوایای زندگی انسان را بررسی می‌کند و در تمام زندگی موثر است. با استفاده از آن می‌توان نگرش و درک بهتری از رفتارهای تیراندازی در سطح نیروهای مسلح را پیدا کرد و عکس‌العمل و رفتار مناسب‌تری در مقابل آن‌ها داشت. در مراکز آموزشی پلیس ایران، با مطالعه علم روان‌شناختی یاد می‌گیرند که چگونه با موانع و مشکلات در مراکز آموزشی و زندگی خود به صورت منطقی برخورد نمایند.

این تحقیق به دنبال عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس ایران (اولویت‌ها و راهبردها) است.

روش پژوهش

این تحقیق از نوع پژوهش‌های آمیخته اکتشافی متوالی است و مسیر اجرای گراند تئوری را رویکرد استراوس و کوربین و تحلیل مسیر با روش معادله ساختاری به برازش مدل پرداخته شد. قلمرو مکانی، دانشگاه و مراکز آموزشی پلیس در کشور و قلمرو زمانی سال 1401-1402 است. مشارکت‌کنندگان بخش کیفی شامل خبرگان (شامل افراد فراتر از قهرمانان تیرانداز می‌شود که ضمن داشتن مدارج بالای مربی‌گری از تجربه عملی و تئوری در حوزه تیراندازی نیز برخوردار هستند: قهرمانان و مربیان حرفه‌ای و باتجربه میدانی) و صاحب‌نظران (شامل افرادی که از طریق مطالعه و تحقیق در بخش تئوری حوزه تیراندازی صاحب سبک و ایده هستند و ممکن است به طور عملی هم فاقد تجربه باشند: مدیران و روسای مراکز آموزش و گروه‌های علمی) مرتبط با موضوع پژوهش و همچنین متخصصان دانشگاهی که در زمینه موضوع مورد مطالعه مطالعات علمی دارند، هستند. حجم جامعه مشارکت‌کنندگان نیز بر اساس اصل اشباع نظری کنترل می‌شود. همچنین جامعه آماری بخش کمی نیز شامل کارشناسان و مربیان آموزش تیراندازی در دانشگاه علوم انتظامی امین و مراکز آموزش تخصصی هستند که با بررسی به عمل آمده تعداد آنها 300 نفر است. روش نمونه‌گیری در این مرحله از پژوهش روش نمونه‌گیری هدفمند (20 نفر) بود. در مرحله کمی

بررسی تأثیر روش‌های نوین آموزش (تدریس) تیراندازی در ارتقاء مهارت تیراندازی و... در حوزه‌های مشخص و قلمرو مکانی خاصی با توجه به مشکلات موجود آن زمان از دیرباز تحقیق نموده‌اند که آن تحقیقات با زمان موجود با توجه به ماموریت‌های پیچیده پلیسی و... بسیار فاصله داشته و همچنین تمام مشکلات و نواقص موجود در یک الگوی مشخص با توجه به رسته‌های خدمتی هر یک از فراگیران که باید با ماموریت خدمتی فراگیران تناسب داشته باشد، به طور کامل بیان نشده است که محقق در نظر دارد اولویت‌ها و راهبردهایی در این خصوص را ارائه نماید.

شفایی (1401)، در تحقیقی با عنوان سنجش اثربخشی آموزش‌های سلاح‌شناسی و تیراندازی مرکز آموزش علوم و فنون مرزبانی ثامن الائمه مشهد به این نتیجه رسید با توجه به بررسی پرسش‌نامه واکنش، رفتار، متغیر یادگیری و مقایسه پیش‌آزمون و پس‌آزمون، آموزش‌های سلاح‌شناسی و تیراندازی مرکز آموزش از اثربخشی بالایی برخوردار بوده است. نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق می‌تواند اطلاعات ارزشمندی برای مربیان و فرماندهان مرکز آموزش در خصوص اصلاح برنامه‌ریزی، ارتقاء کیفیت محتوای آموزش و کارایی فراگیران فراهم آورد.

آهی (1401) در تحقیقی با عنوان شناسایی عوامل مدیریتی موثر بر ارتقای مهارت تیراندازی ثابت کارکنان فرماندهی انتظامی ج.ا.ا به این نتیجه رسید که مدیریت آموزش تیراندازی به اهداف ثابت فرایندی پویاست که با در نظر گرفتن ظرفیت‌های سازمان انتظامی کشور قابلیت پیاده‌سازی در برنامه‌های کوتاه و میان مدت را دارد از همین رو توجه به مضامین شناسایی شده در این مطالعه و تلاش برای پیاده‌سازی آن‌ها می‌تواند منشاء تحولات مؤثری در مدیریت آموزش و ارتقای سطح تیراندازی به اهداف ثابت باشد.

مرادی (1402) در پژوهشی با عنوان تأثیر استفاده از شبیه‌سازهای ناپتل و تپانچه لیزری بر ارتقاء مهارت تیراندازی کارکنان پلیس پیشگیری فاتب به این نتیجه رسید که تمرین با تپانچه لیزری و شبیه‌ساز ناپتل، تأثیر معناداری بر ارتقاء مهارت‌های تیراندازی دقت و سرعت کارکنان پلیس پیشگیری فاتب دارد و بنابراین می‌توان در رده‌های اجرایی و عملیاتی از این شبیه‌سازها به عنوان یکی از ابزارهای موجود برای ارتقاء تیراندازی کارکنان استفاده کرد.

گری¹ (2019) پژوهشی با عنوان (مدیریتی مؤثر بر ارتقاء مهارت تیراندازی عملیاتی در پلیس انگلستان) انجام داده است، نتایج پژوهش نشان داد مدیریت پشتیبانی تجهیزات شامل تأمین تجهیزات مناسب، فضای مناسب تیراندازی، تأمین سلاح و

دور اول 12 سوال و دور دوم 8 سوال طراحی شد و پس از اشیاع نظری از مصاحبه با خبرگان، برآیند پاسخ‌های مورد تأیید 9 پدیده مرکزی، 20 شرایط علی، 18 راهبرد، 10 مورد مداخله‌گر، 24 شرایط زمینه‌ای و 14 پیامد تعیین شدند و در مرحله بعدی آن مفاهیم در قالب مقوله‌های بزرگتری قرار گرفتند، بعد از این مرحله سعی شد که مقولات نیز در قالب دسته‌های بزرگ مفهومی طبقه‌بندی گردند. در مرحله دوم که کدگذاری محوری است ابتدا مقوله اصلی تعیین شد، سپس سایر مقوله‌ها در قالب پنج خوشه بزرگ شرایط علی، راهبردها، عوامل زمینه‌ای (درونی سازمان)، شرایط مداخله‌ای (محیطی سازمان) و پیامدها دسته‌بندی شدند و در ارتباط با پرسش‌های مصاحبه‌ها و کدگذاری ابعاد، محورها، مقوله‌ها و مفاهیم مربوط به عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس ایران تعیین شدند. در این بخش بر اساس فرآیند کدگذاری محوری جهت تدوین گزاره‌های حکمی یا قضایای پژوهش اقدام شده است. این گزاره‌ها به روابط بین مقوله‌ها اشاره دارند و در مرحله کدگذاری گزینشی روابط بین مقولات آشکار و مدل پارادایمی نظریه برخاسته از داده‌ها فراهم آمد.

نیز با استفاده از جدول مورگان تعداد 170 نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب و پرسش‌نامه محقق‌ساخته مستخرج از بخش کیفی بین آنها توزیع شد.

جدول 1. جمعیت‌شناختی

جامعه	سازمان
کارشناسان و مربیان آموزش تیراندازی	فراجا (دانشگاه علوم انتظامی امین و مراکز)
بخش کیفی	برآورد نمونه
براساس رسیدن اشیاع نظری با روش نظری از نوع قضاوتی (20 نفر) (هدفمند)	بخش کمی
بخش کیفی	با روش تصادفی ساده (170 نفر)
بخش نظری از نوع قضاوتی (هدفمند)	روش نمونه‌گیری
بخش کمی	بخش کمی
با روش تصادفی ساده	با روش تصادفی ساده

یافته‌ها

ابتدا با تفکیک متن مصاحبه تلاش شد تا کدهای باز استخراج شوند. همانگونه که مطابق جدول شماره دو مشاهده می‌شود پرسش‌های مطرح شده در مصاحبه‌نیمه ساختاریافته پژوهش در

جدول 2. مفاهیم اصلی و مقوله‌های ظاهر شده در تحقیق پس از اجماع نظری گروه پژوهش

ردیف سازه اصلی	مقوله	مفاهیم و سنجه‌های کمی
1	پدیده اصلی و مرکزی	کاربرد اصول روان‌شناختی در نیروهای پلیس و مردم جامعه شناخت ویژگی‌های روان‌شناختی جهت کارآمدی
2		ارزیابی روانی نیروها
3		اثر بخشی
4		ثبات هیجانی
5		افزایش کیفیت تیراندازی
6	تحول در امر آموزش تیراندازی	مدیریت جسمانی و روانی
7	سرمايه دينی و روان‌شناختی	سرمايه دينی و روان‌شناختی
8	نگاه حاکمیتی و علمی در توسعه آموزش تیراندازی پلیس	نگاه حاکمیتی به آموزش تیراندازی پلیس
9		مبانی نظری علمی
1	نیروی انسانی	شایستگی‌های علمی
2		شایستگی‌های حرفه‌ای
3		شایستگی‌های اخلاقی و رفتاری
4		شایستگی‌های جسمی و روانی
5		جذب و استخدام
6		نیروهای انسانی متعهد
7		پاداش‌ها و جبران خدمات
8		عوامل هوشی و روانی فردی
9		مهارت تنظیم هیجانات
10		شخصیت و عوامل شناختی
11	چالش‌های آموزش تیراندازی	چالش‌های اجرایی غیبت نیروها
12		چالش‌های اجرایی شکل برگزاری دوره‌ها
13		چالش‌های اجرایی پرداخت حق‌الزحمه و پاداش
14		چالش‌های ساختاری عدم تجهیز کلاس‌ها
15		چالش‌های ساختاری کمبود نیروی متخصص و مجرب
16		چالش‌های مدیریتی وضعیت تیراندازی فراجا
17		چالش‌های مدیریتی ارزیابی تیراندازی
18	عوامل مؤثر هنگام تیراندازی (آمادگی تکنیکی)	نشانه‌روی در تیراندازی
19		ماشه‌کشی و شلیک
20		عملیات تکمیلی

1	راهبردهای آموزش فرایندی تیراندازی به نیروهای پلیس	4
2		
3		
4		
6		
7		
9		
10	راهبردهای انگیزشی توسعه تیراندازی نیروهای پلیس	
11	راهبردهای مدیریتی	
12		
13		
14		
15		
16		
17	راهبردهای ساختاری	
18		
1	زیرساخت‌های فردی	4
2		
3	فرهنگ سازمانی	
4	فناوری اطلاعات و ارتباطات	
5	ساختار سازمانی	
6		
7	فرایند تربیت و آموزش نیروی انسانی	
8		
9		
10		
11		
12	مدیریت آموزش تیراندازی	
13		
14		
15		
16		
17	انگیزه‌های سازمانی	
18		
19		
20		
21	اقدامات مالی و تجهیزاتی	
22		
23		
24		
1	محیط‌های سیاسی - اجتماعی	4
2	محیط فرهنگی - اجتماعی	
3		
4		
5	محیط علمی - حرفه‌ای	
6		
7	عوامل بین‌المللی	
8	عوامل ارزشی، نگرشی و انگیزشی	
9	نوگرایی	
10		
1	پیامدهای سازمانی	4
2		
3		
4	پیامدهای ملی و اجتماعی	
5		
6		
7		
8		
9	پیامد آموزشی	
10		
11		
12	شبیه‌سازی آموزش تیراندازی	
13		
14		

مالی و تجهیزاتی را مشاهده می‌کنیم. الزام آموزش تیراندازی با تاکید بر عوامل روان‌شناختی در کشور به دلایل مختلف از جمله نبود برنامه محوری مدیریت به شکل واقعی انجام نشده است زیرا تا کنون مدل بومی و اثربخشی موجود نبوده است. بنابراین قضیه‌هایی را در این خصوص مطرح می‌کنیم:

قضیه اول: عوامل «کاربرد اصول روان‌شناختی در نیروهای پلیس و مردم جامعه جهت کارآمدی»، «تحول در امر آموزش تیراندازی»، «سرمایه دینی و روان‌شناختی» و «نگاه حاکمیتی و علمی در توسعه آموزش تیراندازی پلیس» به عنوان عوامل اصلی و مرکزی در «الگوی توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای مأموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی» شناخته می‌شوند.

قضیه دوم: عوامل «نیروی انسانی»، «امکانات و تجهیزات تیراندازی»، «عوامل آموزش تیراندازی»، «چالش‌های آموزش تیراندازی»، «عوامل مؤثر هنگام تیراندازی (آمادگی تکنیکی)» و «اصول تکمیلی بعد از تیراندازی» به عنوان عوامل موجهه (علی) در «الگوی توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای مأموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی» نقش ایفا می‌کنند.

قضیه سوم: راهبردهای «آموزش فرایندی تیراندازی به نیروهای پلیس»، «راهبردهای انگیزشی توسعه آموزش تیراندازی»، «راهبردهای حقوقی»، «راهبردهای مدیریتی»، «راهبردهای ارتباطاتی و تجهیزاتی»، «راهبردهای فنی» و «راهبردهای ساختاری»، کنش‌هایی برای تحقق «الگوی توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای مأموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی» هستند.

قضیه چهارم: محیط درونی (داخلی) به عنوان شرایط زمینه‌ای توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای مأموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی، شامل «زیرساخت‌های فردی»، «منابع سازمانی»، «فرهنگ سازمانی»، «فناوری اطلاعات و ارتباطات»، «ساختار سازمانی»، «فرایند تربیت و آموزش نیروی انسانی»، «مدیریت آموزش تیراندازی»، «انگیزه‌های سازمانی» و «اقدامات مالی و تجهیزاتی» بستری خاص برای اجرای راهبردهای «الگوی توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای مأموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی» فراهم می‌آورند.

قضیه پنجم: محیط بیرونی (خارجی)، به عنوان شرایط مداخله‌گر (میانجی) توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای مأموریتی فراگیران با تاکید بر

در انتها، آزمون نظریه‌ها از طریق روش‌های کمی تجزیه و تحلیل آماری نیز در دستور کار پژوهش‌گر قرار گرفت که میزان صحت برداشت و تلقی پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان و نیز ابتکار و خلاقیت پژوهشگر در دسته‌بندی (کدگذاری) و برقراری روابط بین آن‌ها، در معرض قضاوت دیگران قرار می‌گیرد.

در این بخش، بعد از توصیف یافته‌های مربوط به گویه‌های پرسش‌نامه پژوهش در قالب لیگرت 7 ارزشی وضعیت طبیعی بودن سوال‌ها با آزمون کولموگروف - اسمیرنوف بررسی شد. چون سطح معناداری پژوهش بیشتر از 0/05 هستند ($p > 0.05$) بنابراین داده‌ها توزیع‌شان نرمال (طبیعی) است و سپس از آزمون معادلات ساختاری استفاده و با توجه به یافته‌های فوق از نرم‌افزارهای اس.پی.اس.اس استفاده شد. برای تعیین میزان اهمیت و اولویت‌بندی گویه‌های پرسش‌نامه‌های پژوهش از روش تحلیل عاملی استفاده شد که تمامی بارهای عاملی همه سنجه‌ها در ابعاد (حیطه‌های) مربوط به خود بالاتر از 0/5 شدند و تمامی متغیرهای مقدار آلفای کرونباخ بالای 0/628 دارند که نشان‌دهنده این است که حیطه‌های مدل پایایی مناسبی دارد، این نشان می‌دهد که مقدار سنجیده شده چه میزان به واقعیت نزدیک است.

پس از تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته، برآورد استاندارد از پارامتر موجود در مدل به دست آمد و مقدار نیکویی برازش مدل در مطالعه کمی حاصل از پژوهش کیفی مقدار برازش محاسبه شده برای GOF در این پژوهش برابر 0/678 بود که بزرگ‌تر از مقدار قوی 0/36 است. در نتیجه، برازش مدل کلی پژوهش مناسب است و ساختار مدل تناسب خوبی با داده‌ها دارد (جدل شماره 3).

جدول 3. مقادیر اشتراکی (Communality)

سازه‌ها	Communality	
	0/797	0/797
شرایط علی	---	0/703
راهبردها		0/762
شرایط زمینه‌ای	---	0/672
شرایط مداخله‌گر	---	0/614
پیامدها	0/719	0/719
مقدار متوسط اشتراکی	0/711	0/711

در واقع از یافته‌ها می‌توان به تحلیل عوامل روان‌شناختی مؤثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس رسید که در تمامی مراحل کمرنگ بودن اصول روان‌شناختی در نیروهای پلیس و مردم جامعه، امکانات و تجهیزات تیراندازی، عوامل ارزشی، نگرشی و انگیزشی، مدیریت آموزش تیراندازی، اقدامات

(1397)، محمدی و موسوی (1395) و بیل موردی¹ (2019) موافق هستند. عوامل موثر در هنگام تیراندازی اصول و فنون تیراندازی، شناخت اهداف آموزشی، ویژگی مدرسان و مربیان و محتوای آموزشی موجب بهبود عملکرد در اجرای تیراندازی در ماموریت محول شده خواهد شد که هدایتی (1397) در تحقیقی با عنوان «عوامل احساسی و عاطفی موثر بر کیفیت تیراندازی» به بررسی این موضوع پرداخته است.

2. با توجه به ماموریت بالای دانشجویان و فراگیران در حوزه نظامی‌گری که به طور مستمر در حوزه کاری و محیط نظامی آنان جاری و ساری است، موجب می‌گردد که بستر لازم برای ایجاد و حفظ خونسردی و آرامش قبل از اجرای تیراندازی برای دانشجویان مهیا نگردد که شایسته است با ارائه آموزش به آنان در راستای حفظ تعادل آن توسط خبرگان روان‌شناختی اقدام صورت پذیرد.

3. یکی از عوامل مهم علت رفتار، انگیزه مثبت است (مثل پاداش و تشویقی مرخصی برای دانشجویان و فراگیران) که موجب بروز ارتقای نمره و کیفیت اجرا می‌گردد که متأسفانه این امر توسط فرماندهان و عوامل ذیربط آنان برای دانشجویان و فراگیران به خوبی اعمال نمی‌گردد. عوامل محیطی تاثیرگذار در تیراندازی عملیاتی همسو و ماموریت‌های پلیسی (محیط‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فناوری قانونی علمی و حرفه‌ای) نقش بسیار ویژه در موفقیت ماموریت‌های محول شده را موجب می‌گردد که باید به آن توجه داشت. این نتیجه با پژوهش صالحی (1398) همسو است.

4. انگیزه‌های فیزیولوژیکی یا انگیزه‌های اصلی به گروهی از انگیزه‌ها گفته می‌شود که برای ارضاء نیازهای بیولوژیکی مورد استفاده قرار می‌گیرند مانند: انگیزه گرسنگی، تشنگی، جنسی و... که این امر متأسفانه در برنامه‌های سین موجود نظامی‌گری دانشجویان دیده نشده است.

5. برخورداری از سلامت روان و اعصابی آرام و متعادل برای فراگیری تیراندازی بسیار ضروری است. توانایی در ایجاد تمرکز حواس نیز یکی از الزامات یادگیری تیراندازی و پیشرفت در تمرینات است که برای دیکته شدن در دانشجویان آموزشی توسط خبرگان روان‌شناختی صورت پذیرفته است

6. کنترل خشم یکی از موارد مهم در حوزه ماموریت‌های پلیسی برای دانشجویان و کارکنان است که اگر خشم به صورت درست مدیریت و کنترل نشود به طور ناخواسته به فرد و در نهایت به اجتماع آسیب وارد می‌کند.

7. با توجه به مسئله مهم روان‌شناختی در اجرای تیراندازی و ماموریت‌های محول شده پلیسی شایسته است که درسی با عنوان

عوامل روان‌شناختی، شامل: «محیط‌های سیاسی - اجتماعی»، «محیط فرهنگی - اجتماعی»، «محیط علمی - حرفه‌ای»، «عوامل بین‌المللی» و «عوامل ارزشی، نگرشی و انگیزشی» بستری عام برای اجرای راهبردهای «الگوی توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای ماموریتی فراگیران با تأکید بر عوامل روان‌شناختی» فراهم می‌آورند.

قضیه ششم: اجرای راهبردهای کلان، میانی و عملیاتی الگوی توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای ماموریتی فراگیران با تأکید بر عوامل روان‌شناختی، پیامدهای «سازمانی»، «ملی و اجتماعی»، «آموزشی» و «پیامدهای بهینه و مطلوب» در عملکرد نیروی پلیس (انتظامی) ایران را در پی خواهند داشت.

نتیجه‌گیری و بحث

در مجموع با توجه به تحقیقات انجام شده می‌توان به نتایجی دست یافت که به عوامل روان‌شناختی موثر در مهارت تیراندازی مراکز آموزش پلیس ایران کمک کرد و آن را در برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و راهبردی به کار برد. استفاده‌کنندگان از این تحقیق (ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، معاونت تربیت و آموزش ناجا به ویژه مراکز آموزش علمی عمومی و تخصصی، دانشگاه علوم انتظامی امین، کلیه پلیس‌های تخصصی، یگان‌های مستقل و فرماندهی انتظامی استان‌ها، معاونت نیروی انسانی ناجا، معاونت حقوقی و امور مجلس ناجا، فدراسیون تیراندازی جمهوری اسلامی ایران و قوه قضاییه جمهوری اسلامی ایران) با ارتقای سطح کمی و کیفی توسعه آموزش تیراندازی با اصول روان‌شناختی در سطح کشور می‌توانند موجب توسعه بهره‌وری و خروجی مطلوب آموزش گردند که به طور طبیعی محقق به دنبال خروجی‌های هدفمند برای ارتقای ذکر شده، است.

1. با توجه به نبود اصول و اجرای مسائل آموزش روان‌شناختی توسط خبرگان و فرماندهان مستقیم دانشجویان و فراگیران پلیس متأسفانه اجرای باکیفیت تیراندازی توسط دانشجویان به خوبی رعایت نمی‌شود که این امر موجب کسب نمره پایین تیراندازی می‌گردد. شایستگی‌های علمی، حرفه‌ای، رفتاری، جسمانی و روانی نیروهای انسانی در پلیس موجب تنظیم هیجانات در اجرای تیراندازی و به تبع آن موفقیت در ماموریت‌های پلیس خواهد شد. اراده فرد برای موفق شدن حائز اهمیت است؛ اما فرد برای آماده شدن در ماموریت‌های محول شده، مهم‌تر است که تناسب بین انگیزتگی و اجرا را رعایت کند که باید به آن توجه گردد که این موارد با جلالی

روان‌شناختی کارکنان را سنجید تا موجب رشد و پرورش و توانمندسازی نیروهای پلیس را فراهم کرد.

14. و از دیگر نتایج مهم، ایجاد و تثبیت روش‌های علمی که موجب کنترل عوامل مزاحم و روانی در انجام ماموریت‌های تیراندازی، یکسان‌سازی شیوه‌های آموزشی همراه با هدفمند ساختن ماموریت می‌گردد که به تبع آن افزایش دقت و صحت در مهارت تیراندازی آشکار می‌گردد. در سطح کلان حمایت‌های مدیران و فرماندهان ارشد پلیس از ورزش تیراندازی در انجام مأموریت‌های محول‌شده موجب تخصیص سریع‌تر بودجه و اعتبار لازم می‌گردد که به تبع آن امکان و تجهیزات تیراندازی که به عنوان یکی از ارکان‌های اصلی توسعه تیراندازی افزایش و در دسترس قرار می‌گیرد.

15. پیامدهای سازمانی (افزایش احتمال رسیدن نیروهای پلیس به اوج اجرای مهارت در مأموریت‌ها) و پیامدهای اجتماعی (افزایش اقتدار، عزت نفس و اعتماد به نفس نیروهای پلیسی) در استفاده از سلاح‌ها در ماموریت موجب رشد و پرورش و توانمندسازی نیروهای پلیس در مسابقات بین‌المللی سیزم، تعامل مراکز آموزشی با دانشگاه افسری پلیس می‌گردد.

16. پیامدهای آرمانی (پیشگیری از اتلاف سرمایه مالی، مادی، زمانی و انسانی) کسب نتایج مطلوب در مأموریت‌ها را به دنبال دارد و در نهایت الگوبرداری و شبیه‌سازی آموزش تیراندازی به عنوان پشتیبان آموزش در طراحی تحلیل و بهینه‌سازی وسایل کمک آموزشی تیراندازی موجب کاهش هزینه‌ها، صرفه‌جویی در زمان و افزایش میزان سلامت آموزش‌گیرندگان می‌شود.

در نهایت، در عوامل روان‌شناختی می‌توان بیان داشت که از موثرترین عوامل در اجرای مسابقات ورزشی از جمله تیراندازی، اضطراب و استرس فرد هست؛ در صورت بالا بودن میزان استرس و اضطراب در فرد و کنترل نکردن آن باعث کاهش عملکرد فرد در مسابقه و کاهش سایر فاکتورها شامل توجه، تمرکز و حافظه می‌شود. اولویت بعدی شرکت در مسابقه، دانستن هدف است. در صورت ندانستن چرایی و هدف شرکت در مسابقه توسط فرد، امید، انگیزه و عملکرد فرد افت خواهد کرد یا به اندازه آنچه که شاید و باید نمی‌رسد. مورد بعدی باور به توانمندی‌های فرد و نسبت دادن این به خود، می‌تواند باعث افزایش عملکرد در حین مسابقات شود. گزینه بعدی بالا بودن تغییرپذیری در توجه و تمرکز باعث افزایش سرعت عکس‌العمل فرد در حین مسابقه می‌شود. تغییرپذیری طولانی مدت و کوتاه مدت در تمرکز و توجه ممکن است باعث تاثیر در تیراندازی خوب یا بد شود؛ سپس تنظیم استراحت فعال و تکرار دفعات تمرین می‌تواند تغییرپذیری رو کنترل کند و حتی بهبود بخشد. مورد بعدی باور داشتن ذهنی فرد به این موضوع که من توانمند هستم، می‌تواند باعث افزایش اعتماد به خود و در نتیجه افزایش عملکرد ورزشکار

مهارت‌های روان‌شناختی در اجرای تیراندازی برای دانشجویان و فراگیران آموزشی پلیس تالیف و آموزش داده شود.

8. تناسب فضا و تجهیزات کمک آموزشی، شناسه مهمات و نوع سلاح‌های آموزشی با توجه به رسته‌های خدمتی فراگیران، تعداد بالای فراگیران با افسران و مربیان آموزشی نیاز به بازنگری اساسی دارد. با توجه به نوع ماموریت‌های نیروهای آموزشی در ماموریت‌های محول‌شده می‌بایستی اجرای تیراندازی از سوی تیراندازی دقت به سرعت و عملیاتی در مراکز آموزش افزایش و عملیاتی گردد.

9. زیرساخت‌های فردی از جمله شناسایی افراد باهوش و دارای استعداد قبل از فرآیند جذب توسط سازمان گزینش در سازمان پلیس باید در اولویت و دستور کار مدیران جهت انجام موفق ماموریت‌های پلیس لحاظ شود که با پژوهش‌های قنبری (1396)، باقی زاده (1395) و هانس¹ (2017) همسو است. براین اساس، عدم توجه به سختی شغل افسران تیر و مربیان عملیاتی در میدانی اجرای تیراندازی از جمله موانع بازدارنده در رشد و کیفیت اجراهای تیراندازی است که به کارگیری علم نوین در این خصوص، مستلزم آموزش و پژوهش‌های به روز است که باید نگاه ویژه‌ای به آن داشت.

10. حمایت دولت با همکاری وزارت ورزش به عنوان متولی امر ورزش در کشور از ورزش قهرمانی تیراندازی پلیس با توجه به جایگاه و اهمیت تیراندازی در ماموریت‌های سازمانی پلیس با استفاده از تشویق سرمایه‌گذارها بر سرمایه‌گذاری در باشگاه‌های تیراندازی پلیس نقش بسیار تاثیرگذاری دارد که باید عملیاتی گردد که تا حدودی صالحی (1384) هم به آن پرداخته است.

11. تدوین راهبردهای اثربخشی موثر بر بهبود عملکرد تیراندازی فرد مسلح به افزایش بهره‌وری و رضایت علاقه‌مندی و افزایش تقویت سیستم دفاعی کشور کمک شایانی می‌شود که این تدوین و طراحی، مستلزم تفاهم‌نامه‌ای مشترک بین فرماندهان نظامی نیروهای مسلح جهت توسعه آموزش نیروها در اجرای ماموریت‌های محول‌شده است؛ همچنین به برنامه‌های جهت تدوین و طراحی تقویم ورزشی اختصاصی سالانه در تیراندازی پلیس (المپیاها، جشنواره‌ها، همایش‌ها و کارگاه‌های آموزشی مربیان) جهت انجام برگزاری مسابقات و استعدادیابی در راستای توسعه علمی و عملی نیازمند هستیم. بعد از آن می‌توان با دعوت از تیراندازان تیم ملی کشور به مسابقات تیراندازی نیروهای پلیس جهت تقویت انگیزش، شناسایی انگیزه‌های شخصی نیروهای پلیس در عملکرد مطلوب تیراندازی کمک کرد.

12. با تدوین و طراحی سامانه پایش و سنجش سلامت روان کارکنان پلیس پس از ماموریت‌های محول‌شده، عوامل

اجتماعی مردم، افزایش اعتماد به نفس در فراگیران در هنگام به کارگیری سلاح، اختصاص مهمات مورد نیاز در شناسه‌های تیراندازی متناسب با نیازهای ماموریتی فراگیران، استفاده از ابزارهای مجازی و شبیه‌سازی شده سلاح و به کارگیری روش‌هایی که منجر به ارتقاء سطح تیراندازی فراگیران می‌گردد را بررسی کنند تا به توسعه آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای ماموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی برسیم.

«هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است».

آموزش انتظامی. سال چهاردهم. شماره 57 صفحه 194-163
http://mape.jrl.police.ir/article_98806.htm
 رضانی، مهدی و سید مصطفی اعرابی (1388). تعیین عوامل تأثیرگذار بر علوم پایه تیراندازی نظامی. فصلنامه دانش جهادی. سال چهارم، شماره 11 و 12. صص 43-23.
 قهقایی، هما و میر، حسین (1394). مقایسه برخی مهارت‌های روانی منتخب بازیکنان نخبه و غیر نخبه تیراندازی ریکرو و کامپاند، اولین همایش ملی دستاوردهای نوین تربیت بدنی و ورزش، چابهار، <https://civilica.com/doc/426952>.
 مرادی، غلامرضا؛ رمضان زاده، سعید؛ رادمهر، ولی، محمدی، مرتضی (1402). تأثیر استفاده از شبیه‌سازهای ناپتل لیزری بر ارتقا مهارت تیراندازی کارکنان پلیس پیشگیری فاتب، فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و پنجم شماره 1 (پیاپی 97) <https://www.magiran.com/volume/200232>.
 میرصفیان، زهرا، و سوادکوهی، علیرضا (1398). تأثیر ابعاد استقامت ذهنی بر اشتیاق تحصیلی در دانشجویان. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، 20 (2) (پیاپی 76)، 69-77. SID. <https://sid.ir/paper/163571/fa>
 مسروری. سعید (1400). تحلیل عوامل مدیریتی موثر بر کیفیت آموزش تیراندازی با رویکرد تلفیقی. پایان نامه کارشناسی ارشد دافوس دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران.
 یاراحمدی، مسعود؛ موسوی، سیداحمد؛ پیکری، ناصر و امیری، سروش (1399). چالش‌ها و مشکلات دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی تخصصی پلیس پیشگیری. آموزش در علوم انتظامی؛ 8 (28): 56-80. http://tps.jrl.police.ir/article_93497.html

شود و در نهایت داشتن حس اشتیاق و انگیزه، باعث ایجاد هیجانات مثبت در ورزشکار شده و فرد حس مثبت پیدا کرده و عاملی بسیار موثر است.

با انجام این تحقیق و رسیدن به ارائه الگوی آموزش تیراندازی در مراکز آموزشی پلیس ایران متناسب با نیازهای ماموریتی فراگیران با تاکید بر عوامل روان‌شناختی امید است استفاده‌کنندگان از این پژوهش بتوانند با استخراج آسیب‌ها و نقاط ضعف احتمالی آموزش تیراندازی، تأثیر فرایندهای سازمانی نظیر قوانین و مقررات، منابع مالی، مشاغل، انتصابات و ایمنی و تأمین، صرفه‌جویی در میزان اعتبارات دیه، افزایش امنیت

منابع

آهی، پرویز، طاهری، حسین، مسروری، سعید (1401). شناسایی عوامل مدیریتی موثر بر ارتقای مهارت تیراندازی ثابت کارکنان فرماندهی انتظامی ج.ا. فصلنامه علمی مطالعات مدیریت بر آموزش انتظامی. سال پانزدهم، شماره 60 (پیاپی 60). صص 72-43.
 اقلیمی، قاسم (1395). پلیس و تیراندازی عملیاتی، معاونت تربیت و آموزش فراجا.
 اقلیمی، قاسم (1390). پلیس و مهارت‌های تیراندازی، انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
 خوش طینت، بهناز؛ شاه آبادی، ابوالفضل (1397). عوامل روان‌شناختی مؤثر بر الگوی رفتارهای وفادارانه هواداران ورزش حرفه‌ای بانوان با رویکرد خودکفایی در تأمین مالی، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، سال هشتم شماره 1. DOI: 10.22084/SMMS.2018.16025.2178.
 سوادکوهی، علیرضا (1398). مروری بر نقش متغیرهای روان‌شناختی در مهارت تیراندازی. فصلنامه علوم نظامی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین مجتمع دانشگاهی امیرالمؤمنین (ع) سال دوازدهم، شماره 40 صص 38-3.
 شاهقلیان قهفرخی، رضا (1396). شناسایی و بررسی عوامل افزایش مهارت تیراندازی دانشجویان در یک دانشگاه نظامی. فصلنامه مدیریت و پژوهش‌های دفاعی؛ 16 (85): 116-83. https://mdr.ihu.ac.ir/article_204647.html
 شفاپی، محمدرضا علیمردانی، اکرم آهی، پرویز (1401). سنجش اثربخشی آموزش‌های سلاح‌شناسی و تیراندازی مرکز آموزش علوم و فنون مرزبانی ثامن الائمه مشهد. نشریه مطالعات مدیریت بر Halina.gerard. (2020). Management of training quality in competitive shooting. Universities Negeri SEMARANG. 5(12). PP69-106
 Raeve L. D., & Kant I. J. M., & Jansen N. W. H., & Vasse R., & Van den Brandt P. A. (2009). Changes in mental health as a predictor of changes in working time arrangements and occupational mobility: Results from a prospective cohort study. Journal of Psychosomatic Research, 66(2), 137-145.

Bayrami, M., Heshmati, R., & Karami, R. (2011). Anxiety: Trait/State, Sensation Seeking and Marital Satisfaction in Married Women. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 30, 765-770
 Grey Brikian. (2019). Effective management on improvement of operational shooting skills in UK police. Teleoperators and virtual Environments. 2(14). pp59-78